

ФІНАНСОВО-РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АВІАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ

© 2024 ПАНЧЕНКО В. А.

УДК 658.3
JEL Classification: D22; D47; M10

Панченко В. А. Фінансово-ресурсне забезпечення реалізації програм розвитку підприємств авіаційної галузі

У статті наголошено на актуальності нових проблематики управління забезпеченням життєздатності і розвитку вітчизняних підприємств авіаційної галузі. Показано, що підприємствам авіаційної галузі України, аби зберегти власну життєздатність, бути готовим до відновлення діяльності після завершення повномасштабної війни, а також нарощувати обсяги господарювання на зовнішніх ринках, слід гарантувати високий рівень якості управління, в структурі якого важливе місце відводиться системі ресурсного забезпечення підприємств. Аргументовано, що провідним ресурсом підприємств авіаційної галузі є капітал, інвестиційні та фінансові ресурси, однак не менш актуальними стають і такі групи ресурсного забезпечення, як інтелектуально-кадровий потенціал, і прогресивна техніка та технології, і інформаційно-комунікаційне забезпечення, і матеріально-ресурсна база. Зроблено висновок, що саме тому проблематика формування фінансово-ресурсного забезпечення реалізації програм розвитку підприємств авіаційної галузі має високий рівень актуальності на постійній основі. Відповідно, метою дослідження визначено удосконалення теоретико-методичних засад формування й ефективного використання фінансово-ресурсного забезпечення реалізації програм розвитку українських підприємств авіаційної галузі необхідно забезпечити розвиток таких його складових, як: власне фінансове забезпечення; залучений фінансово-інвестиційний базис; інтелектуально-кадровий капітал; матеріально-технічне забезпечення; техніко-технологічний базис; інформаційно-аналітична підтримка. Аргументовано, що ефективне використання фінансово-ресурсного забезпечення реалізації програм розвитку вітчизняних підприємств авіаційної галузі передбачає: (1) формування бази стабільного функціонування; (2) створення умов для інвестиційно-інноваційного розвитку; (3) забезпечення розвитку підприємства на інноваційних засадах.

Ключові слова: підприємства авіаційної галузі, авіаційні перевезення, програми розвитку, управління підприємствами, фінансово-ресурсне забезпечення, життєздатність, розвиток, війна.

Рис.: 1. Бібл.: 12.

Панченко Володимир Анатолійович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту авіаційної діяльності, Українська державна льотна академія (вул. Степана Чобану, 1, Кропивницький, 25005, Україна)

E-mail: or_panchenko@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0958-7752>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/JAC-4315-2023>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203141806>

UDC 658.3
JEL Classification: D22; D47; M10

Panchenko V. A. Financial and Resource Support for the Implementation of Programs for the Development of Enterprises in the Aviation Industry

The article emphasizes the relevance of new issues of managing the viability and development of domestic enterprises in the aviation industry. It is shown that in order to preserve their own viability, to be ready to resume operations after the end of the full-scale war, and to increase the volume of business on foreign markets, the enterprises of the aviation industry of Ukraine should guarantee a high level of management quality, in the structure of which an important place is given to the system of resource provision of enterprises. It is argued that capital along with the investment and financial resources are the leading resource of aviation industry enterprises, but such groups of resource provision as intellectual and personnel potential, progressive equipment and technologies, information and communication support, and material and resource base are becoming no less relevant. It is concluded that this is why the problem of forming financial and resource support for the implementation of development programs of aviation industry enterprises has a high level of relevance on an ongoing basis. Accordingly, the aim of the study is to improve the theoretical and methodological foundations of the formation and effective use of financial and resource support for the implementation of development programs of aviation enterprises. It is proved that in order to form financial and resource support for the implementation of programs for the development of Ukrainian enterprises in the aviation industry, it is necessary to ensure the development of such components as: own financial support; involved financial and investment base; intellectual and personnel capital; material and technical support; technical and technological basis; information and analytical support. It is argued that the effective use of financial and resource support for the implementation of programs for the development of domestic enterprises in the aviation industry involves: (1) the formation of a base for stable functioning; (2) creation of conditions for investment and innovation development; (3) ensuring the development of the enterprise on the basis of innovation.

Keywords: aviation industry enterprises, air transportation, development programs, enterprise management, financial and resource support, viability, development, war.

Fig.: 1. Bibl.: 12.

Panchenko Volodymyr A. – Doctor of Sciences (Economics), Professor, Professor of the Department of Aviation Management, Ukrainian State Flight Academy (1 Stepana Chobanu Str., Kropyvnytskyi, 25005, Ukraine)

Підприємства авіаційної галузі України в умовах повномасштабної війни та заборони на авіаційні перевезення практично повністю припинили свою основну діяльність на території України, здійснюючи її в тих чи інших обсягах на зовнішніх ринках. Аби зберегти власну життєздатність, бути готовим до відновлення діяльності по завершенні повномасштабної війни, а також нарощувати обсяги господарювання на зовнішніх ринках, слід гарантувати високий рівень якості управління, в структурі якого важливе місце відводиться системі ресурсного забезпечення підприємств. Без ресурсів не може функціонувати та розвиватися жоден суб'єкт господарювання, тоді як в авіаційній галузі застосовується повний спектр ресурсів, до того ж існує і властива специфіка як в структурі ресурсного забезпечення, так і прерогативах. Так, це і капітал, інвестиційні та фінансові ресурси, і інтелектуально-кадровий потенціал, і прогресивна техніка та технології, і інформаційно-комунікаційне забезпечення, і матеріально-ресурсна база тощо. Отже, проблематика формування фінансово-ресурсного забезпечення реалізації програм розвитку підприємств авіаційної галузі має високий рівень актуальності на постійній основі.

Загальна проблематика, а також методико-прикладні аспекти формування й ефективного використання ресурсів і потенціалу суб'єктів господарювання, що спеціалізуються на наданні транспортних послуг, зокрема авіаційних, знайшли широке відображення у працях таких науковців, як Бойко С. М., Котов О. Б. [1, с. 97–99], Бугайко Д., Харазішвілі Ю., Ляшенко В., Квілінський О. [2], Брусакова О. В. [3, с. 46–51], Васильців Т. Г., Городня Т. А., Лупак Р. Л. [4; 7], Васильців Т. Г., Васильців В. Г. [5, с. 161–172], Демченко Д. О. [6, с. 115–118], Качмарик Я. Д., Новаковська І. О., Скрипник Л. Р. [8, с. 46–54], Панченко В. А. [9, с. 81–86], Соколова О. Є. [10, с. 114–118], Куницька-Іляш М., Березівський Я., Наконечна Н., Іванова Л. [11], Прокудін Г., Чупайленко А., Хоботня Т., Ремех І., Лямзін А., Коваленко М. [12, с. 22–32]. Водночас все ще недостатня увага приділяється проблематиці формування фінансово-ресурсного забезпечення підприємств авіаційної галузі в критично складних умовах повномасштабної війни.

Метою статті є удосконалення теоретико-методичних засад формування й ефективного використання фінансово-ресурсного забезпечення реалізації програм розвитку підприємств авіаційної галузі.

Варто зазначити, що поняття фінансово-ресурсного забезпечення значно ширше, ніж лише процес фінансування діяльності, адже йдеться про формування ефективно функціонуючої системи підприємства, яка включає такі складові елементи: (1) інвестиційне забезпечення задля реалізації проектів розвитку; (2) власні, залучені, прирівняні до власних фінансові ресурси для обслуговування поточної діяльності; (3) інтелектуально-кадровий капітал; (4) матеріально-технічне забезпечення; (5) техніко-технологічна база; (6) інформаційно-аналітична підтримка ухвалення управлінських рішень. При цьому генеральною метою системи слід вважати посилення конкурентоспроможності послуг підприємств галузі авіаційних перевезень.

Послідовність формування достатнього фінансово-ресурсного забезпечення реалізації програм розвитку підприємств галузі авіатранспортних перевезень передбачає виконання функцій, а саме – аналізу, планування, організації, мотивації та контролю цього процесу. Зокрема, на етапі аналізу формується інформаційно-аналітичне забезпечення ухвалення управлінських рішень. Йдеться про аналіз та діагностику внутрішнього і зовнішнього середовища підприємств авіаційної галузі в цілях конкретного визначення проблем, напрямів і тенденцій їх розвитку, причин виникнення перешкод реалізації проектів розвитку.

За результатами аналізу визначаються мета та цілі, яких планується досягнути, тобто виконується функція планування. Її логічним продовженням є організація політики підприємств авіаційної галузі щодо визначення методів, механізмів, інструментів, засобів удосконалення конкурентоспроможності їхніх послуг.

Водночас функція мотивації передбачає створення сприятливого середовища для прямої особистої зацікавленості керівників та персоналу підприємств авіаційної галузі у конкретних кількісних результатах щодо розробки, реєстрації та використання об'єктів інтелектуальної власності, а також

для потенційних інвесторів щодо залучення інвестиційних ресурсів в процеси зростання. Моніторинг ефективності реалізації програми зміцнення конкурентоспроможності послуг підприємств авіаційної галузі покликаний забезпечити функції контролю та, у разі необхідності, – коригування політики підприємства в аналізованій сфері.

Крім того, дієвості та вищій результативності формування фінансово-ресурсного забезпечення реалізації програм розвитку послуг підприємств авіаційної галузі істотно допомагає здійснення безпосередньо керівниками підприємств регулюючих заходів адміністративного та економічного характеру з дотриманням їх базових принципів.

Реалізація адміністративних заходів має на меті встановлення чітких рамкових умов функціонування підприємств авіаційної галузі шляхом запровадження прямих адміністративних розпоряджень, постанов обов'язкового характеру, правил, які регулюють діяльність функціонуючих на підприємстві підрозділів, а також контроль. На наше переконання, адміністративного регулювання потребують ті аспекти та етапи діяльності підприємства, які мають важливе значення з огляду на підвищення рівня інвестиційно-інноваційної активності у сфері авіатранспортних перевезень.

Йдеться, зокрема, про пришвидшення проходження головних етапів інвестиційного процесу розвитку від обґрунтування ідей та технічного рішення до впровадження інновацій та комерціалізації їх результатів, удосконалення процедур охорони та захисту об'єктів інтелектуальної власності, забезпечення доступу до зовнішніх джерел інвестування, ринкової інфраструктури, сучасного програмного забезпечення.

Проте лише адміністративними методами не можна забезпечити ефективне розв'язання всієї сукупності проблем, які виникають в процесі авіаційних перевезень. Тому адміністративні методи повинні поєднуватися з економічними.

Своєю чергою, економічні методи спрямовані на створення відповідного економіко-правового середовища функціонування підприємств авіаційної галузі, запровадження стимулів і посилення мотивації працівників підприємств досліджуваної сфери до реалізації інвестиційно-інноваційних проектів. Серед базових заходів в межах економічного підходу до регулювання, спрямованого на удосконалення фінансово-ресурсного забезпечення, виокремимо: реалізацію фінансової підтримки імплементації інноваційних

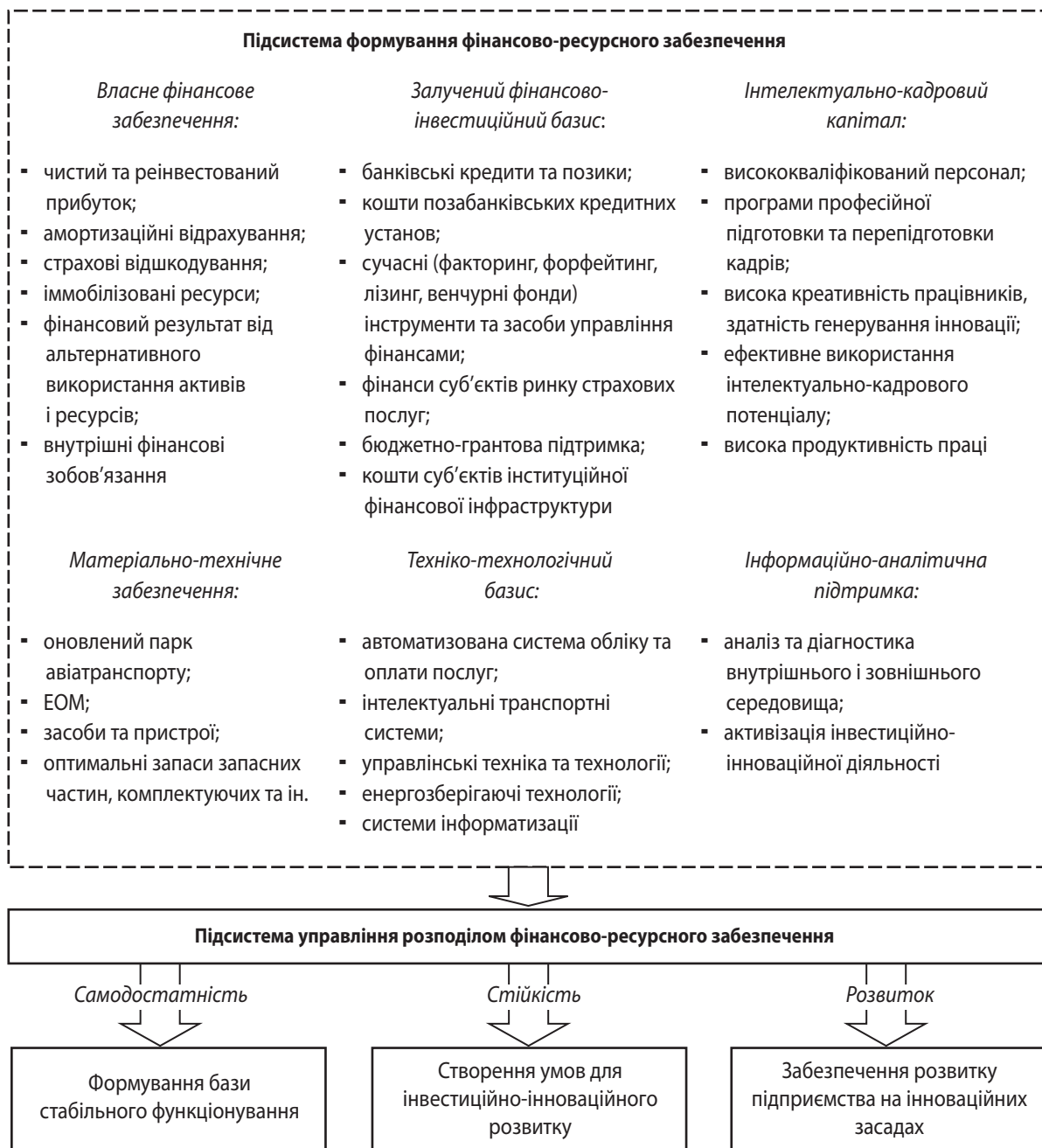
розробок, впровадження альтернативних форм фінансування реалізації проектів розвитку, забезпечення комерціалізації результатів зростання; створення інформаційно-аналітичного центру підтримки діяльності, реалізацію соціально-економічних програм розвитку інтелектуально-кадрового капіталу підприємства, забезпечення матеріальної та нематеріальної мотивації персоналу за підвищення ефективності інноваційної діяльності.

Проте реалізація обумовлених заходів можлива лише з дотриманням необхідних для цього принципів, передусім – плановості та урегульованості, системності і постійності, партнерства і збалансованості, цілеспрямованості, інтеграції науково-технологічної та виробничої діяльності з метою стимулювання створення і впровадження інновацій, комерціалізації та впровадження результатів інвестування нововведень, забезпечення повного виробничо-технологічного циклу.

Зазначимо, що формування фінансово-ресурсного забезпечення реалізації програм розвитку та зміцнення конкурентоспроможності послуг підприємств авіаційної галузі має стратегічний та довгостроковий характер значною мірою залежить від факторів зовнішнього середовища підприємства (конкуренти, споживачі, інвестори, державна підтримка, елементи інфраструктури ринку, рівень науково-технічного прогресу), хоча ініціювання таких бізнес-ідей відбувається у внутрішніх структурних підрозділах (тобто залежить від факторів внутрішнього середовища, зокрема технологічного оснащення та виробничого потенціалу, якості кадрового складу), передбачає постійний пошук можливих джерел формування фінансово-ресурсного забезпечення на цілі стратегічного і поточного розвитку (рис. 1).

При формуванні достатнього фінансово-ресурсного забезпечення керівникам підприємств авіаційної галузі доцільно першочергово забезпечити здійснення відповідної політики щодо реалізації фінансового забезпечення діяльності підприємства з метою залучення власних фінансових ресурсів відповідно до інноваційних цілей та використання фінансового потенціалу підвищення ефективності господарювання.

Зокрема, серед внутрішніх джерел фінансового забезпечення реалізації програм розвитку вагому роль відіграє фінансовий результат або чистий прибуток, який залишається в розпорядженні підприємств авіаційної галузі після сплати податків і інших обов'язкових платежів, а також реінвестований прибуток від продажу частини основних засобів, які доцільно спрямувати на капітальні вкладення інноваційного характеру та створення

Рис. 1. Напрями формування фінансово-ресурсного забезпечення підприємств авіаційної галузі

Джерело: розроблено автором.

власних спеціальних інвестиційно-інноваційних фондів розвитку.

Важливою складовою внутрішніх джерел фінансування програм і проектів розвитку підприємств авіаційної галузі є амортизаційні відрахування.

З метою безперервного оновлення активної частини основних засобів авіатранспортним підприємствам доцільно застосовувати норми прискореної амортизації в разі впровадження інноваційних проектів, зокрема, доцільно здійснювати

амортизацію вартості інноваційних основних засобів і нематеріальних активів у перші три роки їх використання (перший рік – 50 %, у наступні два – 25 %).

Крім того, до внутрішніх джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств авіаційної галузі слід віднести страхові відшкодування та імобілізовані ресурси, які надають можливість активізувати використання фінансового капіталу в інноваційних цілях, покращити фінансову дисципліну та оптимізувати структуру джерел фінансування реалізації проектів розвитку.

Не менш значущими джерелами формування ресурсного забезпечення реалізації проектів з розвитку і посилення конкурентоспроможності послуг підприємств авіаційної галузі вважаємо фінансові результати від альтернативного використання активів і ресурсів, а також внутрішні фінансові зобов'язання.

Крім того, в умовах дефіциту власних фінансових ресурсів підприємств авіаційної галузі у структурі методів фінансового забезпечення інноваційної діяльності надається особливе значення зовнішньому фінансуванню, передусім банківському кредитуванню, фінансам недержавних фінансових інституцій, пайовим, безоплатним та благодійним внескам, а також бюджетно-грантовій підтримці суспільно значущих проектів місцевого соціально-економічного розвитку.

Серед зовнішніх джерел інвестування програм розвитку підприємств авіаційної галузі найбільш доцільно застосовувати довгострокові банківські кредити та кошти позабанківських кредитних установ. Проте на цей час рівень використання довгострокових банківських позик знизився через їх недоступність та високу вартість обслуговування процентів за кредитами для більшості підприємств авіаційної галузі. Це зумовлює необхідність пошуку альтернативних шляхів підвищення ефективності фінансового забезпечення їх господарської діяльності, таких як лізинг, форфейтинг, франчайзинг, факторинг, венчурне фінансування.

Так, в умовах ускладненого доступу до банківських позикових ресурсів, особливо під час сучасної кризи, обумовленої повномасштабною війною, одним із найбільш ефективних і доступних інструментів фінансування проектів розвитку, реновації авіапарку та обладнання стає лізинг. Додамо, що лізингову діяльність необхідно розглядати, поперше, як інструмент матеріально-технічного забезпечення підприємств авіаційної галузі ресурсами тривалого користування, по-друге, як інвестиційну діяльність лізингових компаній або банків.

Іншим інструментом вирішення фінансових проблем підприємств авіаційної галузі може стати факторинговий підхід при формуванні інвестиційного забезпечення розвитку. Завдяки договорам факторингу можна забезпечити прискорення оборотності капіталу, що надасть можливість авіатранспортним підприємствам збільшувати його дохідність і забезпечити своєчасне реінвестування капіталу в цілях здійснення інноваційної діяльності підприємств авіаційної галузі.

Перспективною формою фінансово-інвестиційного забезпечення програм розвитку є інвести-

ційний селенг, який передбачає створення систем виробничого і технологічного обслуговування підприємств авіаційної галузі шляхом використання майна та виробничих площ неплатоспроможних підприємств при їх ліквідації, реорганізації або перепрофілюванні в цілях розміщення на їх базі об'єктів інфраструктури технічної підтримки досліджуваних підприємств.

Одним із найефективніших інструментів забезпечення процесів впровадження інновацій, залучення інвестицій в інноваційну сферу є інституції венчурного фінансування. Головна перевага венчурного фінансування полягає у тому, що підприємства можуть отримати інвестиції тоді, коли інші фінансові інституції утримуються від ризикованих капіталовкладень.

Зростання інноваційної активності підприємств авіаційної галузі в цілях посилення конкурентоспроможності їх послуг в умовах обмеженості власних фінансових ресурсів та нестабільності умов кредитування можливе за умов застосування нових організаційно-економічних важелів ініціювання створення та розширення участі у транспортному кластері, який дає змогу об'єднати у його межах ресурси та компетенції, недоступні для окремих підприємств.

Перевагами застосування кластерного підходу для підприємств авіаційної галузі має стати залучення додаткових внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування інновацій, отримання досвіду управління інвестиційно-інноваційними проектами, зменшення вартості послуг зовнішніх контрагентів.

ВИСНОВКИ

З метою формування фінансово-ресурсного забезпечення реалізації програм розвитку підприємств авіаційної галузі необхідно забезпечити розвиток таких його складових, як: власне фінансове забезпечення (прибуток, амортизаційні відрахування, страхові відшкодування, іммобілізовані ресурси, внутрішні фінансові зобов'язання); залучений фінансово-інвестиційний базис (банківські та бюджетні кредити, недержавні інвестиційні інституції, пайові, безоплатні та благодійні внески, гранти); інтелектуально-кадровий капітал (високкокваліфікований персонал, програми професійної підготовки та перепідготовки кадрів, висока продуктивність праці); матеріально-технічне забезпечення (оновлений парк авіатранспорту, ЕОМ, засоби та пристрої); техніко-технологічний базис (інтелектуальні транспортні системи, управлінські техніка та технології, енергозберігаючі технології); інформаційно-аналітична підтримка (аналіз та діа-

гностика внутрішнього і зовнішнього середовища, створення інформаційно-аналітичного центру).

Ефективне використання фінансово-ресурсного забезпечення реалізації програм розвитку вітчизняних підприємств авіаційної галузі передбачає: (1) формування бази стабільного функціонування (власний сучасний енергоощадний транспорт, забезпеченість і раціональна структура капіталу, сформований інтелектуально-кадровий капітал, забезпеченість сучасними технікою та технологіями, інформацією); (2) створення умов для розвитку (налагодження співпраці з суб'єктами ринку інвестицій та капіталу, формування інноваційної системи на підприємстві, збільшення капіталовкладень на розвиток персоналу); (3) забезпечення розвитку підприємства на інноваційних засадах (програми «інтелектуального» та енергозберігаючого транспорту, завершений життєвий цикл інноваційних продуктів, ІТ-технології управління бізнес-процесами).

Перспективним напрямом подальших досліджень у цій сфері є удосконалення методики планування інших показників плану з праці. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бойко С. М., Котов О. Б. Перспективи розвитку мультимодальних технологій пасажирських перевезень на регіональному рівні в аспекті «зеленої» логістики. *Системи та технології*. 2023. Вип. 1 (65). С. 94–99.
2. Бугайко Д., Харазішвілі Ю., Ляшенко В., Квілінський О. Системний підхід до визначення рівня безпеки сталого розвитку авіаційного транспорту: індикатори, рівень, загрози. *Журнал європейської економіки*. 2021. Вип. 20. № 1. С. 152–190.
3. Брусакова О. В. Галузь авіаційного транспорту як об'єкт державного регулювання. *Право і безпека*. 2020. № 1 (76). С. 46–51.
4. Васильців Т. Г., Городня Т. А., Лупак Р. Л. Економічні аспекти диверсифікації підприємства з використанням інноваційних інвестицій. *Інтелект XXI*. 2017. Вип. 1. С. 52–57.
5. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Васильців В. Г. Характеристика функціональних складових економічної безпеки сектору інформаційно-комунікаційних технологій України. *Економічний дискурс*. 2017. С. 161–172.
6. Демченко Д. О. Державна політика в сфері повітряного транспорту в Україні: особливості та основні напрями розвитку. *Економіка та держава*. 2012. № 9. С. 115–118.
7. Качмарик Я. Д., Лупак Р. Л. Система рішень процесу відтворення трудового потенціалу корпоративних систем. *Обліково-аналітичні системи суб'єктів господарської діяльності в Україні*. 2005. Спец. вип. 15 (Ч. 1). С. 105–110.
8. Новаковська І. О., Скрипник Л. Р. Проблеми класифікації та формування земель авіаційного транспорту. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2017. № 3. С. 46–54.
9. Панченко В. А. Управління логістичною компонентою підприємств авіаційної галузі. *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2024. № 3. С. 81–86.
10. Соколова О. Є. Концептуальні засади формування мультимодальної системи перевезення вантажів. *Наукоємні технології*. 2014. № 1. С. 114–118.
11. Lupak R., Kunytska-Iliash M., Berezivskiy Y., Nakonechna N., Ivanova L., Vasylytsiv T. Information and analytical support system of enterprise competitiveness management. *Accounting*. 2021. No. 7 (7). P. 1785–1798.
12. Prokudin G., Chupaylenko A., Khobotnia T., Remekh I., Lyamzin A., Kovalenko M. Optimizing Unbalanced Freight Deliveries in Transportation Networks. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2022. № 2/3 (116). P. 22–32.

REFERENCES

- Boiko, S. M., and Kotov, O. B. "Perspektyvy rozvytku multymodalnykh tekhnolohii pasazhyrskykh perevezen na rehionalnomu rivni v aspekti «zelenoi» lohistyky" [Prospects for the Development of Multimodal Technologies of Passenger Transportation at the Regional Level in the Aspect of "Green" Logistics]. *Systemy ta tekhnolohii*, no. 1(65) (2023): 94-99.
- Brusakova, O. V. "Haluz aviatsiinoho transportu yak obiekt derzhavnoho rehuliuвання" [The Air Transport Industry as an Object of State Regulation]. *Pravo i bezpeka*, no. 1(76) (2020): 46-51.
- Buhaiko, D. et al. "Systemnyi pidkhd do vyznachennia rivnia bezpeky staloho rozvytku aviatsiinoho transportu: indykatory, riven, zahrozy" [A Systematic Approach to Determining the Safety Level of Sustainable Development of Aviation Transport: Indicators, Level, Threats]. *Zhurnal yevropeiskoi ekonomiky*, vol. 20, no. 1 (2021): 152-190.
- Demchenko, D. O. "Derzhavna polityka v sferi povitrianooho transportu v Ukraini: osoblyvosti ta osnovni napriamy rozvytku" [State Policy in the Field of air Transport in Ukraine: Features and Main Directions of Development]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 9 (2012): 115-118.
- Kachmaryk, Ya. D., and Lupak, R. L. "Systema rishen protsesu vidtvorennia trudovoho potentsialu korporatyvnykh system" [A System of Solutions for the Process of Reproduction of the Labor Potential of Corporate Systems]. *Oblikovo-analitychni systemy subiektiv hospodarskoi diialnosti v Ukraini*, part 1, special issue 15 (2005): 105-110.
- Lupak, R. et al. "Information and analytical support system of enterprise competitiveness management". *Accounting*, no. 7(7) (2021): 1785-1798.

- Novakovska, I. O., and Skrypnyk, L. R. "Problemy klasyfikatsii ta formuvannya zemel aviatsiinoho transportu" [Problems of Classification and Formation of Air Transport Lands]. *Zemleustrii, kadastr i monitorynh zemel*, no. 3 (2017): 46-54.
- Panchenko, V. A. "Upravlinnia lohystychnoiu komponentoiu pidpriemstv aviatsiinoi haluzi" [Management of the Logistics Component of Aviation Industry Enterprises]. *Modeling the Development of the Economic Systems*, no. 3 (2024): 81-86.
- Prokudin, G. et al. "Optimizing Unbalanced Freight Deliveries in Transportation Networks". *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, no. 2/3(116) (2022): 22-32.
- Sokolova, O. Ye. "Kontseptualni zasady formuvannya multimodalnoi systemy perevezennia vantazhiv" [Conceptual Foundations of the Formation of a Mul-

- timodal Cargo Transportation System]. *Naukoiemni tekhnolohii*, no. 1 (2014): 114-118.
- Vasyltsiv, T. H., Horodnia, T. A., and Lupak, R. L. "Ekonomichni aspekty dyversyfikatsii pidpriemstva z vykorystanniam innovatsiinykh investytsii" [Economic Aspects of Enterprise Diversification Using Innovative Investments]. *Intelekt XXI*, no. 1 (2017): 52-57.
- Vasyltsiv, T. H., Lupak, R. L., and Vasyltsiv, V. H. "Kharakterystyka funktsionalnykh skladovykh ekonomichnoi bezpeky sektoru informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii Ukrainy" [Characteristics of the Functional Components of the Economic Security of the Information and Communication Technologies Sector of Ukraine]. *Ekonomichniy diskurs* (2017): 161-172.

УДК 005.52:005.334]:[338.45:621.31(477.64]
JEL Classification: G32; G33
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-10-308-314>

АНАЛІЗ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО»

© 2024 ЧЕРЕП А. В., ЧЕХОВСЬКА В. С.

УДК 005.52:005.334]:[338.45:621.31(477.64]
JEL Classification: G32; G33

Череп А. В., Чеховська В. С. Аналіз ймовірності банкрутства підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго»

ПАТ «Запоріжжяобленерго» входить до четвірки найбільших енергорозподільчих компаній України. Метою діяльності розглянутого оператора системи розподілу є забезпечення надійного та безперебійного надання послуг із розподілу електричної енергії на території Запорізької області, що і є основним видом діяльності. Метою дослідження є проведення фінансового аналізу, який обумовлено необхідністю оцінки фінансового стану підприємства, його ділової активності задля вчасного виявлення та усунення порушень у діяльності суб'єкта господарювання, що нададі допоможе підвищити платоспроможність і виявити основні фактори впливу на стан підприємства, а також спрогнозувати основні тенденції та оцінити ринкову вартість підприємства в цілому. Аналіз ймовірності банкрутства підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго» проведено за допомогою багатofакторних моделей, таких як: п'ятифакторна модель Альтмана, чотирифакторна модель Тафлера, модель Ліса, модель Спрінгейта, універсальна дискримінантна модель Терещенка. Оцінку ділової активності проведено за допомогою показників рентабельності. За результатами аналізу встановлено, що підприємству ПАТ «Запоріжжяобленерго» у проаналізованих 2020–2023 роках за більшістю моделей банкрутство не загрожує. Більшість показників рентабельності у 2022 році мали від'ємні значення, оскільки підприємство мало збиток за результатами діяльності за підсумками року. Проведений аналіз ліквідності підприємства свідчить про нестачу оборотних активів і грошових коштів для покриття поточних зобов'язань підприємства. Виявлено основні фактори впливу на фінансовий стан підприємства, які спричинені повномасштабним вторгненням РФ в Україну на початку 2022 року. Розроблено рекомендації щодо поліпшення фінансових показників діяльності, в основі яких є проведення робіт щодо зменшення дебіторської та кредиторської заборгованостей на підприємстві. Наведені результати аналізу в подальшому можуть бути використані для формування фінансової стратегії підприємства.

Ключові слова: банкрутство, п'ятифакторна модель Альтмана, чотирифакторна модель Тафлера, модель Ліса, модель Спрінгейта, універсальна дискримінантна модель Терещенка, рентабельність.

Табл.: 4. Формул.: 5. Бібл.: 8.

Череп Алла Василівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, Запорізький національний університет (вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, 69600, Україна)

E-mail: cherep.av.znu@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5253-7481>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56658658700>

Чеховська Валерія Сергіївна – студент, Запорізький національний університет (вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, 69600, Україна)

E-mail: lerachehovskaya@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2874-0572>